Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 197. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 16, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 16-го ЖОВТНЯ 1996 р. Ч. 197. РІК CIII.

СПРАВА Л. КРАВЧУКА НАБИРАЄ НОВОГО ОБОРОТУ

Київ (УНІАН). — У четвер, 10-го жовтня, голова парляментарної Комісії з питань боротьби зі злочинністю Григорій Омельченко провів пресову конференцію, на якій продемонстрував німецький журнал „Фокус", у якому надруковано статтю мешканця ЗСА Михайла Шнайдера про вивезення в грудні 1995 року колишнім Президентом України Леонідом Кравчуком 30 млн. дол. у валізці до Ізраїля. Ці твердження передрукували російські газети, а вслід за ними й українські. Однак Л. Кравчук їх відразу спростував, оскільки у валізці неможливо помістити 30 млн. дол. Крім того, Л. Кравчук у 1995 році взагалі не їздив до Ізраїля. Він був там усього один раз у 1993 році.

Григорій Омельченко також сказав, що факт вивезення колишнім Президентом Л. Кравчуком грошей не потверджено. Проте, зазначив він, колишній керівник концерну „Бласко" Павло Кудюкін 4-го листопада 1993 року дійсно переказав 99,662 дол. на зашифрований валютний рахунок, шифр „467-Марія", власником якого є Олександер Кравчук, син Л. Кравчука. „Ми отримали банківські платіжні документи, які підтверджують те, що П. Кудюкін ще неодноразово переказував на цей рахунок по 100,000 дол", — сказав Омельченко.

Голова комісії потвердив і той факт, що колишній мешканець Одеси Михайло Шнайдер і ще один громадянин України на доручення П. Кудюкіна у листопаді 1993 року привезли в Україну 150,000 дол. В Бориспільському летовищі цю готівку виявлено, але „конфлікт налагодили". Г. Омельченко входить до депутатської слідчої комісії з перевірки діяльности концерну „Бласко" і спільно з двома представниками Генеральної прокуратури і СБУ вивчав цю справу. Омельченко стверджує, що матеріяли перевірки надіслано до Генеральної прокуратури ще у 1994 році, а у 1995 році ці документи „надійшли до Генеральної прокуратури офіційним шляхом від правоохоронних органів країн Західньої Европи".

Екзекутива УАКР відбула наради

Ню Йорк (Р. Барановський). — Тут у суботу, 21-го вересня ц. р., відбулися наради Екзекутиви Української Американської Координаційної Ради, якими провадила голова Уляна Дячук. У нарадах взяли участь теж голова Крайової Ради д-р Богдан Шебунчак і заступник голови Володимир Сохан.

Після прийняття порядку нарад і протоколу з попередніх нарад, що його прочитав протоколярний секретар Осип Труш, звітували члени Екзекутиви.

Про діяльність бюра УАКР у Вашінґтоні звітував директор Ігор Ґавдяк. Брав активну участь у відзначенні 5-ої річниці державности України як один з голов Координаційного комітету свята. Брав участь у конференції спонзорованій Центром для міжнародних стратегічних студій і Вашінґтонською Групою, на якій виступали колишній амбасадор ЗСА в Україні Р. Попадюк, А. Каратницький і О. Гаврилишин. Був на прийнятті в посольстві України у Вашінґтоні і на прохання амбасадора, передав йому список членів Екзекутиви і інших керівних органів УАКР, які повинні були дістати запрошення на цю імпрезу. Був головним організатором і проводив програмою свята державности України під пам'ятником Т. Шевченка. Разом з Михайлом Савковим з бюра УККА у Вашінґтоні організував прийняття в Конґресі 18-го вересня, у якому взяли участь 250 громадян, в тому 10 сенаторів і 15 конґресменів, які виступали з короткими привітами. Відчитав слово голови УАКР У. Дячук на цьому прийнятті. Відбув кілька зустрічей з чинниками Державного департаменту і американської Аґенції міжнародного розвитку. Разом з іншими представниками української громади мав 7-го серпня зустріч з новим директором Бюра для українських, білоруських і молдавських справ в Державному департаменті, Джеком Сіґалем, 19-го вересня був на двох зустрічах в Державному департаменті, з Брусом Коннуком з бюра справ України, амбасадором і спеціяльним асистентом Президента і державного секретаря для допомоги новим незалежним державам і Східній Европі Віком Морнінґстаром та Доном Ріслі, заступником Томаса Дайна, який відповідає за допомогу Україні. Листовно запитував „Ню

(Закінчення на стор. 3)

Китайці іґнорують гасло „Одна родина — одна дитина"

Пекін. — Згідно з прогнозами Фонду ООН в ділянці народонаселення і демографічних проблем, до 2050 року населення плянети становитиме від 7.9 до 11.9 блн. осіб. А в Китаї на кінець 1995 року мешкало 1 блн. 211 млн. осіб. Коментуючи цю цифру, китайська преса змушена визнати, що висунуте владою ще в 1979 році гасло „Одна родина — одна дитина" не виявилося належним чином ефективним.

Як відомо, в країні протягом багатьох років проводиться тверда політика обмеження народжуваности. Зокрема практикується примусові аборти, великі грошові кари, а однодітним родинам надається всякі допомоги та привілеї. Однак, незважачи на всі ці заходи, в сільських місцевостях родини далі збільшуються, бо там панує традиція, що в кожній родині повинен народитися син — спадкоємець роду. Отже, кількість дівчаток росте до того часу, поки не народиться хлопчик.

Теперішня статистика свідчить, що кожна китайська жінка народжує в середньому двоє дітей. Якщо ці темпи не вдасться стримати, то до 2000 року в Китаї буде налічуватися щонайменше 1 блн. 279 млн. осіб.

Збільшення населення неминуче загострить економічні і соціяльні проблеми країни, адже на Китай, де зосереджено 20 відсотків населення плянети, припадає тільки 7 відсотків орних земель.

Серби признаються до вини

Беоґрад, Сербія. — У понеділок, 14-го жовтня, проурядова газета опублікувала звіт, в якому вперше стверджує, що сербські переможні війська чинили звірства в 1991 році після зайняття хорватського міста Вуковар.

Газета „Дневні Телеґраф" надрукувала статтю, в якій цитує неназваного юґославського вояка, котрий сказав, що бачив, як пяні серби грабували та знущалися над хорватськими чоловіками відтак їх розстрілювали поблизу згаданої місцевости.

Ця вістка надрукована на першій сторінці названої газети вказує, що сербський президент Слободян Мілошевіч таки піддасться міжнародному тискові та з часом таки віддасть під суд тих, які чинили ті воєнні звірства та котрих видачі домагається Міжнародний трибунал в Газі.

Міжнародний трибунал звинуватив у воєнних звірствах полковника Веселіна Сліванчаніна та двох інших старшин юґославської армії за вбивство понад 200 чоловіків у селі Овчара недалеко від Вуковару. Офіційні чинники Організації Об'єднаних Націй заявили ще 7-го жовтня, що відкрили спільну могилу, в якій було поховано понад 200 жертв.

С. Мілошевіч, який від часу припинення воєнних дій на Балканах намагається повільно утвердити свою владу, так само повільно відсуває від влади політичних і військовик керівників, які в будь-який спосіб були причетними до таких і подібних воєнних акцій.

СБУ не підслухує, а захищає громадян

Київ (Р. Р.). — У четвер, 3-го жовтня, Служба Безпеки України оприлюднила заяву, у якій спростовує повідомлення газети „Кієвскіє Вєдомості", що підслухову апаратуру, виявлену в службовому кабінеті першого заступника міністра внутрішніх справ України Леоніда Бородича, встановлено „не без зусиль СБУ".

СБУ спростовує також твердження адвокатів колишнього радника О. Мороза Віктора Боженара про виявлені ними підслухові прилади в їхньому тимчасовому мешканні в Одесі під час судового процесу. СБУ посилається на те, що окрім слів, адвокати не мають жодних доказів цього факту, як і причетности до цього СБУ.

Адвокати Віктор Здоренко і Олександер Максименко відмовилися від участи у захисті В. Боженара, відкликаючись на загрозу для їх життя. Однак, сказано в заяві СБУ, вони не звернулися до СБУ з проханням забезпечити їх безпеку як учасників судового процесу.

Перше повідомлення в „Кієвскіх Вєдомостях" про виявлені підслухові прилади в кабінеті генерала міліції Л. Бородича з'явилося 28-го вересня. Газета інформувала, що „жучки" в кабінеті Бородича виявлено 26-го вересня. І 26-го вересня адвокати Боженера в Одесі застали в своїй кімнаті „спецгрупу СБУ", яка встановлювала підслу-

(Закінчення на стор. 3)

НБУ припинив підтримку гривні

Київ. — Національний Банк України припинив підтримку курсу гривні, віддавши нововведену грошову одиницю на милість валютного ринку, повідомило 10-го жовтня аґентство Ройтерс, покликаючись на представника НБУ Миколу Мельничука.

Минулого тижня банк, переставши продавати доляри, почав їх купувати і це, за словами М. Мельничука, спричинило різке підвищення попиту на доляри і деяке падіння курсу гривні.

10-го жовтня на київській валютній біржі гривня обмінювалася за курсом 1.77 до одного доляра, що є на одну копійку вище від курсу, який тримався від часу її запровадження. Перше падіння сталося 7-го жовтня, коли за один доляр давали 1.774 гривні. Наступного дня курс підвищився до 1.768, а ще через день знову впав до 1.769.

М. Мельничук сказав, що важко передбачити майбутній курс гривні, який залежатиме від припливу і відпилу капіталу в Україні. Рух капіталу визначається стабільністю в економіці, додав він.

Представник НБУ повідомив, що Україна веде тепер переговори з Міжнародним валютним фондом щодо прив'язання гривні до твердої валюти. Обговорюється також і те, як зробити з часом нову українську грошову одиницю конвертованою.

За словами М. Мельничука, від середини серпня до 4-го жовтня НБУ витратив 200 млн. дол. на підтримку курсу гривні, щоб довести, що грошова реформа успішна. Банк хотів запобігти паніці серед українських громадян, які добре пам'ятають давальвацію карбованця відразу після його запровадження.

Ще однією причиною збільшення попиту на доляри є те, що під час запровадження гривні від 2-го до 16-го вересня з тіньової економіки вилучено багато грошей, які перед тим були поза фінансовою системою України, сказав М. Мельничук.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ЗВИНУВАЧЕНИЙ ВТІК ІЗ СУДОВОГО ПРИМІЩЕННЯ

ЗАПОРІЖЖЯ. — У Комунарському районному суді міста засуджено злочинця, який грабував помешкання та людей на вулицях. Після винесення вироку, підсудного наодинці з вартовим залишили в залі суду до приїзду „воронка". Машини довго не було і вартовий заснув. Підсудний переступив через нього і пішов геть. Вартовий тим часом спокійно спав. Того ж дня втікача спіймали і тепер його судитимуть ще й за втечу.

Л. КУЧМА ПОЯСНИВ ПРОГРАМУ УРЯДУ

КИЇВ. — (Р. Р.). — У середу, 9-го жовтня, коментуючи програму Уряду, Президент України Леонід Кучма зазначив, що в ній не вдалося цілком уникнути декляративности, але і не ставилося завдання „заглиблюватися у конкретику програми". Адже для виконання певних задекляр ованих кроків Уряд повинен ще знайти шляхи їх фінансування, оскільки „додаткових фондів у держави немає". За словами Президента, програма Уряду повинна дати відповіді на питання, які хвилюють суспільство. Невдовзі її розгляне Верховна Рада і програму буде удосконалено з урахуванням зауважень з боку парляментаристів.

ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ І. БАГРЯНОГО

КИЇВ. — Тут, а також у Сумах та Охтриці, відбулися врочистості у зв'язку з 90-річчям від дня народження видатного українського письменника, громадського діяча Івана Багряного. В Музеї-Архіві Літератури і Мистецтва відкрито документальну виставку, де представлено рукописи творів, особисті речі та твори, видані за кордоном. Виставку організувала Спілка Письменників України, Міністерство Культури і Мистецтв та Український державний центр культурних ініціятив.

ЗМІЦНИЛОСЯ СТАНОВИЩЕ УПЦ КП

РІВНЕ. — Патріярх Української Православної Церкви Київського Патріярху Філарет під час відвідин Рівенщини сказав, що становище УПЦ КП з прийняттям Конституції України зміцнилося. На сьогодні, сказав Патріярх, основним завданням для УПЦ КП є побудова міцної держави і єдиної в ній Православної Церкви. Він висловив надію, що переговори між керівниками Церков врешті приведуть до об'єднання УПЦ КП і УАПЦ. Рівенщину Патріярх Філарет відвідав з метою посвячення новозбудованого храму у місті Радивилові.

Л. КОСАКІВСЬКИЙ ЗНОВУ ПРЯМУЄ ДО ВЛАДИ

КИЇВ. — Через відсутність кворуму знову не відбулася сесія Київської Міської Ради, скликана звільненим з посту Л. Косаківським. Із 68 депутатів зареєструвалося 14. Водночас більшість депутатів (37) на чолі з Володимиром Бондаренком зібралася в іншій залі та провели засідання. Л. Косаківський запропонував припинити два нелеґітимні засідання і спільно розв'язати питання про призначення заступника голови Київської Міської Ради. Він сказав, що коли депутати не погодяться на конструктивну співпрацю то він запропонує Верховній Раді припинити уповноваження Ради і призначити нові вибори. Депутати не погодилися на співпрацю з Косаківським.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІКАРІ ТЕЖ УЧАТЬСЯ В УКРАЇНІ

ЄНАКІЄВО, Донбас. — Тут живе і працює славетний хірург Борис Стінський, який дуже вправно виліковує хворих з переломами тазостегнового суглоба. Усіх хворих він ставив на ноги. Недавно місто відвідала група американських лікарів, які в продовж двох тижнів знайомилася з методою праці хірурга Б. Стінського. Тепер вони задумалися над питанням, як поєднати методу лікування українського лікаря і виготовлення протезів в Україні за проєктом знавців ЗСА.

ПРОВИНУ ВИЗНАВ — І НА ВОЛІ

ДОНЕЦЬКЕ. — Лідер донецьких страйкарів Михайло Крилов визнав свою провину в тому, що організував протест шахтарів. Він пояснив, що його ввели в оману політичні сили. Генеральний прокуратор України Григорій Ворсінов зазначив, що головною причиною звільнення Крилова є те, що він покаявся. Та хоча з-під варти його звільнено, суд все ж розгляне його справу і вирішить його долю. За словами Г. Ворсінова, не можна допустити, щоб людей, таких як Крилов, вводили в оману. Він також дав зрозуміти, що знає які саме си-ли стояли за страйкарями під час липневих шахтарських акцій.

ПЕРЛИНА СЕРЕД СТАРОВИННИХ МІСТ

КРЕМЕНЧУК. — Місто відзначило своє 425-ліття і в цей день на одній з вулиць з'явилося 425 каштанів, посаджених з нагоди ювілею. Врочисті ювілейні збори були не зовсім традиційні. Адже колись давно Кременчук був містом запорізьких козаків. Тут вони будували фльотилію човнів-чайок, плавали по Дніпру і Чорному морю. Пізніше в місті з'явився вагонобудівельний завод і впродовж останніх 120 років місто стало промислово-індустріяльним центром. Сьогодні місто налічує 247,000 людей. На врочистостях проголошено, що Міська Рада надала звання, Почесний громадянин міста Кременчук трьом добре відомим на Полтавщині людям: Миколі Залудякові, який є головою обласної адміністрації; начальникові житлово-будівельного підприємства Володимирові Матійченкові та ветеранові війни Георгієві Єнішеву.

НОВИЙ ЕТАП СПІВПРАЦІ

ЛУЦЬК. — Амбасада України в Польщі стала ініціятором початку взаємовигідної співпраці Радомського всевідомства Польщі з Волинською областю України. Сторони підписали про це договір і вже провели ярмарок „Міст' 96". Участь взяли українські і польські підприємці. Виступаючи на відкритті ярмарку, амбасадор України в Польщі Петро Сардачук і воєвода Радонський Збіґнєв Кузьмюк підкреслили, що вже 36 польських воєвідств із 49-ох налагодили двосторонню співпрацю з різними областями України, зокрема, Харківською, Луганською, Одеською і Херсонською.

УРП пропонує доктрину розвитку України

Київ (Р. Р.). — Тут у середу, 9-го жовтня, Українська Республіканська Партія (УРП) запропонувала урядовим чинникам свою „Соціяльно-економічну доктрину розвитку України".

Голова УРП Богдан Ярошинський під час зустрічі з журналістами сказав, що програма УРП базується „на принципах національного солідаризму — справедливого розподілу труднощів і набутків економічного поступу між усіма суспільними групами". Серед складників економічної політики визначальне місце має мати політика структурної перебудови. Всі інші складники цілісної економічної політики України необхідно переглянути з урахуванням конкретних цілей.

Першочерговою загальнодержавною справою УРП вважає зменшення податків за рахунок відмови від „соціялістичної структури бюджету" і законодавче закріплення верховної межі оподаткування на рівні 25 відсотків.

У програмі УРП пропонується ряд невідкладних заходів для погашення кризи платень, реформування кредитово-банкової системи, здійснення приватизаційних процесів, розвитку зовнішньо-економічних зв'язків і сільського господарства. УРП наголошує на необхідності відмови від „руйнівної експансії" державних облігацій, послідовного дотримання твердої грошово-кредитної політики Національного Банку України, забезпеченні умов конкуренції і контролі за діяльністю монополістів.

Парляментаристи від УРП мають намір домагатися законодавчого закріплення мінімального розміру заробітної платні на рівні не нижчому від обґрунтованої межі мінімального забезпечення, зняття штучних обмежень на зростання заробітків і фондів споживання у виробничій сфері.

За словами Б. Ярошинського, УРП стає в опозицію до державної влади, оскільки не бачить ніяких спроб з її боку розв'язати проблеми української економіки.

Кримський парлямент обрав нового голову

Симферопіль. — Верховна рада Криму обрала 10-го жовтня нового голову, який пообіцяв відновити економічні зв'язки з Москвою, зберігаючи одночасно політичну льояльність щодо Києва, повідомило аґентство Ройтерс.

За Василя Кисельова, колишнього голову колгоспу, проголосувало 59 депутатів, 26 було проти.

У зверненні до парляменту новий голова сказав, що відновлення проросійських почуттів можливе тільки в економічній сфері. Він пообіцяв зробити все для встановлення бизнесових зв'язків з Росією, але відкинув „проросійський політичний сепаратизм".

Попередній голова Верховної ради Криму Євген Супрунюк склав свої обов'язки день перед тим під тиском проросійських депутатів, яким не подобалося його проукраїнське становище. Заяву Є. Супрунюка про резиґнацію зачитав перед парляментаристами виконуючий обов'язки голови Рефат Чубаров, оскільки Є. Супрунюк перебуває в лікарні після того, як наприкінці серпня його викрали і побили невідомі особи. Фракція кримсько-татарських депутатів Курултай у голосуванні участи не брала.

У зв'язку з відходом Є. Супрунюка, 11 з 13 членів Президії теж зрезиґнували.

В АМЕРИЦІ

ДЖЕЙМС ГАДДЕН, МОЛ., ЧОЛОВІК убитої в Камбоджі 15-го січня 1995 року американки Сузан Ґінзберґ-Гадден, професора Тексаського університету, написав листа-прохання до короля Нородома Сіганука, щоб помилував обидвох чоловіків звинувачених у цьому вбивстві. У відповідь на його листа Н. Сіганук погодився на помилування Ханґа Чіуна і Сока Кфока, колишніх бійців Хмер руж, яких засуджно на 15 і 18 років ув'язнення. Дж. Гадден сказав, що за помилуванням звернувся тому, бо не тільки ці два були винними у нападі на них і інших туристів, всіх напасників було приблизно 15 осіб, а серд убитих був також гід камбоджець.

У СВІТІ

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 10-го жовтня, Ясір Арафат, провідник палестинців, у своєму виступі перед Палестинською законодавчою радою сказав, що чотириденні переговори в справі відтягнення військ Ізраїля з Геброну не дали жодних успіхів і тому треба бути готовим „на конфронтацію всяких можливостей". Хоч Я. Арафат не зупинявся на подробицях своєї перестороги, то всі зрозуміли це як натяк можливих майбутніх заколотів на зразок тих, що мали місце минулого місяця. Б. Нетанягу не зареаґував на слова Я. Арафата, але один із урядовців Ізраїля зазначив, що було б кориснішим, якби провідник палестинців виявив готовість іти вперед з переговорами.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Наші негаразди

За останніх п'ять років на сторінках українських газет на Заході найчастіше повідомляємо або дискутуємо про події в Україні та про все те, що торкається її долі. Так воно й повинно бути, тут нічого дивного, бо турбуємося майбутністю України та щиро переживаємо її успіхи і невдачі.

Одначе коли це зацікавлення Україною починає набувати характеру шукання звичайного сенсаціоналізму в державі, котра намагається утвердити свою незалежність серед хаосу після розвалу колишньої імперії, хаосу, що його у великій мірі зумисне створюють ті, котрим і досі в головах не вміщається, що Україна — держава самостійна. Ба, що-більше, у цьому нашому захваті осягнення століттями омріяної дійсности — незалежної самостійної держави, ми так всеціло спрямували свою увагу на Україну, що не бачимо, які негаразди починають підкрадатися до нас тут, в діяспорі.

Упродовж останнього пів століття українська діяспора була так заабсорбована втриманням духового і культурного надбань українства та переданням любови і зрозуміння до нього наступному поколінню, що мало, а то може й зовсім не застановлялася над тим, як далі бути, коли настане та велична хвилина, що її чекало багато поколінь — вільна Україна. Треба подивитися правді в очі та визнати, що ця подія для нас таки була несподіваною, а ми на неї не були надто готові, зокрема коли справа про організовану українську діяспору, її установи та організації.

Досі наші попередники, а опісля ми, завжди знаходили нові та цікаві заходи, щоб заохочувати громаду до великих діл, і свідком того є такі факти, як зорганізування і установлення Українських Церков, які на початку стали прибіжищем нашим першим імігрантам у чужині, створенням УККА — Українського Конгресового Комітету Америки, КУК — Комітету Українців Канади, установ, які відіграли велику ролю в організаційному житті громади, ЗУАДК З'єднаного Українського Американського Допомогового Комітету та його відповідника в Канаді, котрі прийшли з численною та конечною моральною і матеріяльною допомогою українським втікачам у переселенчих таборах Німеччини та допомогли з їхнім переїздом до країн нового поселення. Монументальне видання Української Енциклопедії в Сарселі, здвиги кількох поколінь українців Америки і Канади на відкриттях пам'ятників Тарасові Шевченкові у Вінніпегу і Вашінгтоні, встановлення катедр українознавства у Гарвардському університеті, маніфестаційних акцій в обороні ув'язнених правозахисників і діячів культури в Україні та цілий ряд інших важливих подій, котрі не місце тут вираховувати.

Одначе від часу проголошення незалежности України діяспора, виглядає, наче б то розгубилась. Правда, що з того часу тут і там виникли спонтанні допомогові акції Україні, але ні одна з них не дорівняла такій всезагальній зорганізованості, як вище згадані. Особиста допомога рідним і знайомим та допомога окремих організацій продовжується, але це краплина у морі потреб.

Все ж таки, за ці останні роки від проголошення незалежности України відчувається в українській громаді занепад ентузіязму до спільного громадського діла. Коли придивитися ближче, можна завважити занепад членства в організаціях, зникнення установ першої вагомости — церков, шкіл, мистецьких і культурних клюбів, преси і видавництв та найболючіше відчувається занедбання української мови. З усього видно, що українська діяспора спочила на лаврах минувшини і вирішила, що раз Україна стала вільною, то наше діло закінчено. Слабке це оправдання, — нібито вже немає потреби плекати тут культуру, бо можна привезти з України, непотрібно зорганізованої громади, яка б виступала в обороні України та всього українського мовлян, якщо існують амбасади, то навіщо мати молодечі, громадсько-культурні і громадсько-політичні організації? Навіщо мати школи українознавства, коли можна післати дитину на вакації в Україну? Такі ось аргументи можна почути чим раз частіше.

Проте найбільше болючим є те, що наша громада, крім усього сказаного, не зуміла спостерегти цих негараздів, що нишком-тишком знайшли собі місце серед нас, і виховати належної зміни. Правда, тут і там трапляються поодинокі явища гідного наслідства, але вони рідкі та нечисленні.

Все ж таки перший крок у правильному напрямку зроблено — недолік завважено і тепер треба попрацювати, щоб наново віднайти оту в цілому занедбану діяспорну традицію — виховати нову зміну, котра зуміла б заповнити майбутність української громади поза кордонами України.

Ярослав Гайвас

ЧИ В ЕВРОПІ ПОСТАНЕ ІСЛЯМСЬКА ДЕРЖАВА?

Коли б п'ять або більше років тому хтось запитав, чи в недалекому майбутньому може постати ісламська держава в Европі, його мали б за несерйозного. А це стається на наших очах — завдяки різним державам на чолі з ЗСА. Хоч опозиція проти цього зростає, особливо в Европі, і навіть у ЗСА щораз голосніші критичні голоси, але справа зайшла так далеко, що спинити її нелегко, хіба звести до таких форм і розмірів, щоб вона ні для кого не була небезпечною.

Страшне минуле і небезпечне майбутнє

Европейські занепокоєння виростають з певного історичного досвіду і певних сьогоднішніх тенденцій в ісламському світі. Після здобуття Константинополя, центру православ'я, в 1453 році і знищення візантійської імперії, турки крок за кроком здобували нові европейські терени й опановували морські води. На поневолені народи вони накидали суворий режим, намагаючись підбити їх на ісламську релігію, яка була духовим ядром їхньої завойовницької політики. Дві великі битви, які виграли проти Османської імперії европейські народи, спинили цей наступ, але, як виявляється, не назавжди, хоч европейці сподівалися цього. Цими битвами була французько-турецька під містом Тур у південній Франції, яку виграв король Шарль Мартель (Молот), і битва під Віднем 1683 року, в якій узяли участь різні европейські народи, а між ними відділи українських козаків, що були частиною армії під командою польського короля Яна Собєського. Після переможної битви під Віднем, в якій ущент розгромлено турецьку армію, в Европі загально вважали, що турків раз на завжди прогнано і вони вже ніколи не повернуться.

Одначе після битви під Віднем Османська імперія ще цілі століття панувала над Балканами. Також на півдні України вона ще мала свої окупаційні сили, але, з огляду на її внутрішнє ослаблення, ті сили поступово втрачали свої завойовницькі можливості. Саме в той час на Балканах турки зміцнювали свої впливи, ослаблюючи тамтешні народи і навертаючи їх на іслам. Так стала мусулманською Боснія.

В сучасному ісламському світі зростає сила ісламського фундаменталізму, вістря якого звернене проти Заходу, а в першу чергу проти ЗСА. Доки ще фундаменталізм діяв тільки в Ірані та Лівії, Вашінгтон намагався ізолювати ті дві держави, стримувати їх з допомогою політичних і господарських санкцій. В останньому часі фундаменталізм набуває сили в Альжирі. Туреччина, союзник і тісний партнер ЗСА, вийшла на шлях ісламського солідаризму й нав'язує співпрацю з ісламськими країнами, зокрема з Іраном і Лівією. Столицю Афганістану здобули місцеві партизани-фундаменталісти. Навіть у Савдійській Арабії, яка є під окремою опікою ЗСА, фундаменталістські терористи здійснили вже два бомбові замахи на американських вояків.

Ситуацію на ісламському відтинку загострила до крайніх меж політика нового ізраїльського уряду, який відмовився виконувати укладені з палестинцями договори та почав агресивну політику проти палестинців, що викликало збройні зудари між ізраїльськими збройними силами і палестинською міліцією. А за це все араби звинувачують Вашінгтон, який є у стратегічному союзі з ізраїльським урядом. Ізраїльський прем'єр-міністер Беньямін Нетаняґу не виявляє готовости продовжувати мирний процес, незважаючи на намагання Вашінгтону і ворожу поставу світу до теперішньої ізраїльської політики.

Антинаціональний фундамент і вибори

Всякі спроби полагодити мирно післяюгославські конфлікти сербів, хорватів і боснійських мусулман не вдавалися, і врешті-решт Вашінгтон вирішив не обмежуватися політичними заходами, але вислав до Боснії свій 20-тисячний корпус, чого постійно домагалися европейські народи. Вже від довшого часу американські чинники зміцнювали збройно Хорватію і робили все можливе, щоб боснійці втрималися у своїй боротьбі з сербськими націоналістами, які створили свій уряд на теренах Боснії і свої збройні сили, значно сильніші від боснійських. Коли ж боснійські серби не поступилися, Вашінгтон остеріг, а відтак збомбив цілий ряд осередків і баз сербських збройних сил в Боснії. Сербія нібито участи в тій збройній боротьбі не брала, але боснійським сербам помагала. Після застосування американцями зброї боснійські серби погодилися на поступки. Так дійшло до відомих переговорів в Дейтоні, Огайо, на яких американський заступник Державного секретаря Ричард Голбрук представив американські умови, а друга сторона, тобто хорвати, боснійці і боснійські серби їх прийняли.

Умови були прості: всі три народи годяться на спільну понаднаціональну державу. Буде спільний уряд, зформований з представників тих трьох народів, по черзі мали б президентувати так, як це є в Швайцарії, вибрані лідери тих трьох народів. З метою утворення найвищої влади 14-го вересня відбулися вибори. Їх мала перевести і контролювати Організація безпеки і співробітництва в Европі, в цей спосіб були переступлені національні традиції та вимоги, що їх висували серби, а також, хоч з меншим натиском, хорвати. Хорватам така розв'язка відповідала, бо тим часом американці дозброювали їх, і коли вони почали спільний з боснійцями наступ проти сербів, то поважно їх розгромили.

Таким чином відкинено дотеперішню европейську практику: обмін і переселення національних меншин після зміни ліній кордону — так, щоб охочі перейшли на постійне життя в етнічних межах свого народу. Розв'язка в Боснії зразу виглядала нереально, була неприродна і проти історичних традицій. Народи, що цілі століття вели боротьбу за свої суверенні держави і зібрання у єдиних межах своєї етнічної спільноти, мали добровільно віддати частину своєї території і людей до нової, неетнічної держави.

Врешті прийшли вибори. Були національні провідники, які хотіли прилучитися до національних держав, і були ті, що хочуть творити одну державу з трьома різними народами поза своїми національними кордонами. Вибори пройшли, як і передбачалося: перемогли національні провідники, й то величезною більшістю, а речник ісламської Партії акції і дотеперішній президент Боснії Алія Ізетбеговіч дістав найбільше голосів і став новим президентом. Ізетбеговіч відразу дав до зрозуміння, що Боснія буде під повною контролею мусулман, а інші будуть звичайними меншостями. Лідер боснійських сербів Мамчіло Країшнік заявив, що серби хочуть з'єднатися зі своїми братами у Сербії. Лідер боснійських хорватів Крезимір Зубак теж не проти об'єднання з Хорватією, але покищо не виступає за це активно, бо нібито існує спеціяльна умова між Хорватією і Боснією. А Ізетбегович заявив, що всі обрані представники можуть виконувати свої державні функції після зложення присяги на вірність конституції Боснії — Герцеговини і приїзду до Сараєва, її столиці. М. Країшнік відкинув це.

А що далі?

Справа непроста. В урядовій Ісламській демократичній партії акції виразно перемагають сили ісламського фундаменталізму. Зростає вплив Ірану, Лівії та інших ісламських країн. В Боснії залишилися іранські бойовики, яких прислав Іран на допомогу боснійцям, за мовчазною згодою Вашінгтону. Намагання Вашінгтону позбутися їх з Боснії безуспішні, бо іранці нібито поодружувалися з боснійками і їх викидати не можна. А їх є багато, хоч офіційно вважається, що тільки двісті. Американські спостерігачі бачили їхні групи в різних місцевостях. Іранський амбасадор поводиться в Сараєво, як у себе вдома. Іранські бойовики стоять великою залогою, як охоронці іранської амбасади, а в американських засобах масової інформації множаться голоси, що у всьому винні европейці та Европейська Рада, бо через їхню неактивність Ричард Голбрук домігся також угоди в Дейтоні, і тепер не знати, що робити. Деякі спостерігачі твердять, що вибори були не тільки несправедливі, але й недемократичні — інші кажуть, що 30-тисячна перевага у голосах Ізетбеговіча над Країшніком є фальшивкою, бо в цілому ряді виборчих дільниць віддано більше голосів, ніж було записано управнених голосуючих. Але Організація безпеки і співробітництва в Европі, яка відповідала за вибори, потвердила, що вибори дійсні і що їхні вислідки послужать стабільності в країні.

Володимир Баран

Альбом Михайла Мороза

Альбом Михайла Мороза, виданий Музеєм мистецтва Ля Салл університету, є цінним унікатом на нашому видавничому полі. Директор музею Даніел Бирк підкреслює в своєму вступному слові широке знання Мороза малярства як українського, так і світового. Відкриває в його працях любов до своєї батьківщини і Церкви, шанування рідних мистецьких традицій, як також зрозуміння мистецтва Европи і Америки. Ряд чорно-білих світлин історичної вартости та значення, такі як батьки мистця, світлини учасників мистецької школи Новаківського відкривають альбом.

Вступна стаття Володимира Овсійчука та дальші Святослава Гординського, Михайла Островерхи та Богдана Стебельського вичерпно характеризують Мороза як мистця і людину.

Володимир Овсійчук вже в першому реченні характеризує Мороза як людину одержиму мистецтвом і любов'ю рідної землі. Його духовість формувалася під впливом батьків, рідного довкілля, яка повела його в життя насиченого любов'ю до свого народу та глибокою вірою в Бога, що довело його до величних постатей нашого релігійного життя, а це, до Митрополита Андрея Шептицького та Патріярха Йосифа Сліпого, маєстатичні портрети яких він нам залишив. Цілий ряд визначних мистців наших часів були його друзями. Коли батьківщина потребувала, він захищав її із зброєю в руках.

Його талант спрямував його відбути початкові студії до Олекси Новаківського, який виховав ряд відомих українських мистців. Закінчивши студії у Новаківського, Мороз завдяки стипендії Митрополита Шептицького виїхав до Парижа, де продовжував студії в Академії Жюлєна, знайомився з шедеврами Лювру. Зі своїм учителем О. Новаківським відвідав також Італію. Друга світова війна змушує його еміґрувати спершу до Німеччини, а відтак до Америки. Це ґрунтовне пізнання давнього і сучасного малярства дозволило йому розвинути свій талант в тільки йому притаманний спосіб.

Ці виразно окреслені часові періоди його життя, кожний з них діяметрально різний від попереднього. Річ зрозуміла, що цього роду життя зі своїм змінливим чуттєвим напруженням, непевністю завтрішнього дня, мусіли вплинути і на тематику, і на стиль його творів.

Все це сказано і все задокументовано в цій прекрасній книзі.

Ранні кольорові картини виявляють українську тематику. Це красивди Гуцульщини, сцени з життя гуцулів, збірні (космацьке весілля), індивідуальні (сопілкар, материнство). Краєвиди того часу ще спокійні, перевагу віддає кольористиці. Лиця портретів виразні, але одежа не віддана детально, багата в гармонізуючі краски.

(Закінчення на стор. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Подяка письменниці

Прошу помістити кілька моїх думок до статті шановної Ольги Мак на тему української мови та українського правопису.

Почуваюсь до милого обов'язку зложити щиру подяку нашій письменниці О. Мак за її точні вияснення в справі української мови та українського правопису, які цілий час зазнавали різних ударів зі сторони Росії.

1929 року українські науковці-мовознавці зі східних і західних земель випрацювали спільний Харківський правопис. Та під впливом Москви його зміняли таки нашими науковцями-русофілами. Діялось це за наказами з Москви, яка прямувала і прямує до „злиття братніх мов". Отож все, що ділось під тиском чужих московських сил треба усунути, а повернутися до загально визнаних форм.

А що маємо у нас в ЗСА та Канаді?

Українська преса забуває про Харківський правопис. Виходять нові часописи, які вживають зрусифіковану мову. Чомусь ані УВАН, ані Наукове Товариство ім. Т. Шевченка не звертають уваги на введення зрусифікованої мови серед української громади.

Степан Ґоляш
Палатайн, Ілл.

Д-р Богдан Боднарук

Діє „Просвіта" в Україні

I

Влітку цього року ми з дружиною знову відвідували Україну і зустрічалися із проводами обласних осередків Товариства Української Мови „Просвіта". Товариство Української Мови (ТУМ) — Чикаго за минулих п'ять років вислало 450 пачок української літератури (73,500 одиниць), вартістю понад 500,000 дол., до всіх обласних осередків (25) в Україні. Ціллю нашої подорожі було ознайомитися із сучасною працею ТУМ „Просвіта" по цілій Україні. Перший тиждень нашої подорожі відбувся перед прийняттям Конституції України.

Першим ми відвідали осередок у Тернополі. Там ми мали честь бути на офіційному святкуванні 120-річчя обласної „Просвіти" у Драматичному Театрі ім. Шевченка, де було присутніх 600 осіб. Тернопільську „Просвіту" очолює Богдан Головин. Це Товариство просвітян є найбільшим в Україні: обіймає 1,045 місцевих осередків із 27,560 членами. Тернопільська „Просвіта" створила „Молоду Просвіту" і видає газету „Русалка Дністрова". На жаль, вони не мають свого будинку, а перед 1939 роком мали аж три. Тепер пробують дістати ці будинки назад. Хоч ситуація щодо впровадження української мови є тут досить добра (в порівнянні із східною Україною) і просвітяни мають приязні взаємини з місцевою адміністрацією, але Б. Головин цим не задовольняється. Це дуже енергійна людина, яка бажає якнайскоріше українізувати всі прошарки суспільства.

На святкуванні в Тернополі ми також зустрілися із проводом „Просвіти" у Хмельницькому. Віталій Мацько є головою обласної „Просвіти". Вони пробують творити „Молоду Просвіту", видали книжку „Голод на Поділлі" і провели конференцію, присвячену 90-річчю „Просвіти" у Хмельницькому. Громадсько-політична ситуація у Хмельницькому набагато гірша, як у Тернополі, тому що з 12 обласних депутів лише 4 є демократами. Іншими словами, більшість депутатів не є прихильними до українізації.

Наступна область, яку ми відвідали, була Рівненська, де раніше головою був Борис Степанишин, а тепер є депутат Володимир Ковтунець. Тутешня „Просвіта" лишила нам дуже позитивні враження: більшість членів проводу є оптимістами, нічого не просили і радили нам всю поміч посилати на схід України. При „Просвіті" діє дуже добре організована бібліотека (тут багато книжок, присланих нами): кожного четверга мають виклади у Народному університеті і видають свою газету. Ми мали нагоду також відвідати Острозьку Академію, з якою співпрацює „Просвіта". В товаристві посадника Острогу Миколи Грещука ми оглядали Академію, де ректором є Ігор Пасічник. Це мотор, а не людина: своєю працею показав, як багато можна зробити за такий короткий час. На першому році навчання тут було 270 студентів, а на другий рік плянують мати ще 170 студентів. Академія займає дуже гарне приміщення. Взагалі і Академія, і місто Остріг (де знаходиться замок князів Острозьких, в якому зберігаються цінні первісні книги українського друкованого письменства) має великий потенціял як туристичний об'єкт. Бібліотека Академії ще досить маленька і конче потребує наукових книжок, енциклопедій і т. д.

З Рівного ми поїхали до Луцька, де обласну „Просвіту" раніше очолював письменник Петро Мах. Він займався нами і виявився дуже енергійною особою, не давав нам ні „одної вільної" хвилини відітхнути. Хотів все показати за короткий час. Із Луцьку ми також винесли надзвичайно добре враження. Відбулася дуже цікава зустріч з громадськими провідниками. Провід думає оптимістично, нічого від „діяспори" не вимагає (просили лиш „Літопис УПА"). Також раділи всю нашу поміч посилати в східні області України. Із одержаної літератури (від ТУМ-Чикаго) мають дуже добру картотеку в бібліотеці юного читача. Деяку літературу використовували вже у написанні дослідницьких праць. Ми мали нагоду бачити, як у „Просвіті" студенти вживали цю літературу. Обласне управління досить добре співпрацює із просвітянами. В товаристві заступника посадника Луцьку ми відвідали пам'ятник в'язнів Луцької тюрми, які були розстріляні НКВД перед приходом німців. Також із керівником управління культури области ми мали нагоду побувати у „відкритому музеї" на полі, де відтворені старі поліські хати.

„Просвіту" у Львові очолює поет Роман Лубківський (перший амбасадор до Чехо-Словаччини, а тепер депутат), а головою Ради Товариства є інж. Арета Павликевич. До Львова, і взагалі до обласних товариств ТУМ — „Просвіта" в західній Україні, наш ТУМ — Чикаго вислав пропорційно менше літератури, ніж на південь і схід України. Поперше, тут менша потреба, як на лівобережній Україні, а подруге — майже всі осередки на західній Україні пробують видавати українську літературу власними силами. У Львові Товариство „Просвіта" має свою досить велику видавничу спілку і багато виданих нею книжок львів'яни вислали в східні і південні області України. Вони також працюють із молоддю, військовиками, на автомобільних заводах, видають свою газету „Просвіта", ведуть освітні програми по школах. При „Просвіті" діє активна кредитівка, яка налічує 200 членів. „Просвіта" співпрацює із 1-ою Українською приватною гімназією. Ми мали нагоду цю гімназію відвідати: директором тут є Галина Софінська, яка в досить тяжких економічних умовах поставила цю школу на високий рівень. У цій школі викладають англійську мову і їм дуже потрібно англійських підручників, які надаються до середньої школи. Львівська „Просвіта" дотепер вже досить багато видрукувала цінних книжок, але там потрібно нових друкарських машин.

(Продовження буде)

Екзекутива УАКР...

(Закінчення зі стор. 1)

Йорк Таймс" чому не поміщено нічого про нову Конституцію України і запротестував проти тенденційної статті, що „Українська зоря вигасає" у журналі „Форбс". Звернувся листовно до конгресмена Вірджіні Волфа з проханням підтримати в Конгресі пропозицію сенатора Мічела МекКонела наділити 22 міл. дол. Україні. Телефонував або висилав факсом листи до сенаторів і конгресменів з проханням у тій самій справі, а також у справі резолюції конгресмена Ґілмана з нагоди 5-ої річниці незалежности України.

У справі переговорів з представниками УККА і Безсторонніх організацій для створення нової єдиної централі звітували: Є. Стахів, О. Труш і В. Процик. Досі відбуто 11 засідань і на них узгіднено 90% усіх точок з виїмком складу президії нової централі під назвою Конгрес Українців Америки. На чергових нарадах треба устійнити склад екзекутиви і вибрати Підготовчий комітет для скликання надзвичайних об'єднуючих зборів. До Статутової комісії увійшли від УАКР: Осип Труш і В. Сохан, від УККА: Євген Гановський і Йосип Лисогір, а від Безсторонніх організацій д-р С. Ворох і Ірина Куровицька.

Представники УАКР і Безсторонніх організацій опрацювали проєкт статуту для нової централі і передали його до УККА для узгіднення. Рішено продовжувати переговори аж до успішного закінчення.

Тому, що у Львові заіснувало непорозуміння між місцевою жидівською організацією і Міською Радою у справі старинного жидівського цвинтаря, Є. Стахів урґував телефонічно голову Обласної Ради і Державної адміністрації у Львові М. Гориня полагодити це непорозуміння, яке сьогодні шкідливе для України. Є. Стахів і Р. Барановський звертались факсом до генерального консуляту в Ню Йорку і телефонічно до української амбасади у Вашінгтоні у справі приїзду до Норфолку, Вірджінія, українських моряків, з проханням не допустити до того, щоби їх вітали російські священики і російські офіційні чинники, як про це повідомили затурбовані цим українські громадяни з терену.

Р. Барановський подав до преси репортаж з нарад Екзекутиви 15-го червня, що появився у „Свободі" ч. 137 з 19-го липня і в „Народній Волі" ч. 30 з 25-го липня і зготовив „Бюлетень УАКР" ч. 2 за біжучий рік, вислав факсом ґратуляційні листи до Президента Л. Кучми і голови Верховної Ради О. Мороз з нагоди схвалення Конституції, а голова У. Дячук вислала ґратуляційного листа до української амбасади у Вашінгтоні з нагоди 5-ої річниці державности України.

Андрій Ластовецький був головою Комітету для відзначення свята державности України у співпраці з Місією України до ООН, генерального консуляту в Ню Йорку, УККА і УАКР, організував і проводив імпрезою, що відбулася у готелі Валдорф-Асторія.

Володимир Процик брав активну участь у підготові свята державности України в Ню Йорку, в Конгресі у Вашінгтоні і у поширеному засіданні Української Всесвітньої Координаційної Ради в Києві 22-го серпня.

Інж. Михайло Нич брав активну участь у Всегромадському комітеті для відзначення 5-ої річниці державности України у Філядельфії і у Фестивальному комітеті громади Метрополітальної Філядельфії — УАКР і Департаменту розваг Філядельфії для підготови Українського фестивалю музики, співу і танків, що відбувся 23-го серпня.

Ольга Нич звітувала про діяльність Головної управи Українського Золотого Хреста — Відділ дитячих таборів у Лігайтоні на оселі ім. О. Ольжича і висловила подяку Президії УАКР за щедру допомогу, яка уможливила дітям з України перебування в таборі.

Андрій Шевченко подав касовий звіт і стан каси на день 20-го вересня. Кредитівка „Самопоміч" к-о ч. 11047 — 7,399.51, к-о ч. 16611 — (Відродження України) 11,455.08, к-о ч. 19088 (Фонд Голоду) 12,000.01 і українська православна кредитівка к-о ч. 2507 (Вашінґтонське бюро) — 14,487.45 дол.

У надісланому звіті голови Метрополітального Відділу УАКР у Дітройті інж. Зенона Василькевича сказано, що відбулося два засідання Управи. 7-го липня відбувся на оселі „Діброва" традиційний пікнік Відділу. 6-го вересня заходом Метрополітального Відділу УАКР, Південносхідного Відділу УККА і Комісії для економічних зв'язків з Україною відбулося відзначення 5-ої річниці державности України.

Були присутні амбасадор України до ЗСА д-р Юрій Щербак з дружиною Марією, генеральний консул з Чикаго Віктор Кирик, консул для економічних зв'язків Юрій Павлов, радник амбасадора д-р Ярослав Войтко, сенатор Карл Левін, конґресмени Боньор і Сендер Левін і замість перешкодженого губернатора Енглера його секретар для економічних справ Даґ Ротвел. Того ж дня вранці амбасадор відбув наради з фірмою Дженерал Моторс і підписав договір про співпрацю стейту Мишиґен з Україною, а радше з округою Запоріжжя. Вечером відбувся бенкет з участю коло 600 осіб, на якому головним промовцем був амбасадор д-р Щербак. 7-го вересня відбулася зустріч амбасадора з представниками української громади в „Українському селі". Відділ запрошений на наради усіх більших етнічних груп у Метрополітальному Дітройті для наладнання співпраці.

СБУ не підслухує...

(Закінчення зі стор. 1)

кові прилади. І саме 26-го вересня у газеті з'явилася стаття під заголовком Звягільського хотіли прибрати". І в той день до Одеси виїхали два генерали.

Та ж газета 2-го жовтня повідомила, що „жучків", або „клопів" виявив сам Л. Бородич 25-го вересня. Міністер МВС Юрій Кравченко довідався про це 27-го, оскільки два дні був за межами Києва. Він створив спеціяльну комісію для розслідування цього факту. До комісії увійшли і представники СБУ. В телефонній слухавці справді виявили пластинку, що знімала звукову інформацію і про це повідомили, але наступного дня спростували, вірніше, почали пояснювати, що пластинка не знімала звук, а навпаки захищала від стороннього втручання.

Сам Л. Бородич заявив, що згоден з висновками комісії й не має наміру звинувачувати ні МВС, ні СБУ. „Якщо вони і слухали мене, то нічого страшного в цьому немає. Може це і добре. Набагато страшніше, якщо формально записували наші міліційні працівники на замовлення бандитів", — сказав Л. Бородич.

Група українських парляментаристів 3-го жовтня звернулася до Генеральної прокуратури з депутатським запитом та вимогою надати їм інформацію щодо фактів підслуховування телефонів державних службовців, зокрема, першого заступника міністра внутрішніх справ України Л. Бородича, адвокатів В. Боженара. О. Мороз сказав, що парлямент повинен частіше привертати увагу громадськости до подібних фактів, оскільки вони є неподинокими і в середовищі народних депутатів України.

КАРЛЬ БІЛЬДТ, ОДИН ІЗ ОФІЦІЙНИХ осіб відповідальних за громадський аспект боснійського мирного договору, звернувся до закордонних мироносних військ залишитись у Боснії до 1998 року, щоб уможливити цій країні видобутися з воєнної руїни. Виступаючи в Лондоні, він також звернувся до Европейського союзу, щоб виготовити сильний стратеґічний плян, який мігби стабілізувати та відбудувати цей південносхідній реґіон Европи. Нині у Боснії знаходиться 53,000 миротворчих військ під командуванням НАТО, але їхній мандат кінчиться 20-го грудня цього року.

ТІЛЬКИ ОДИН ДЕНЬ ПІСЛЯ СВОГО повернення з Брюсселі та відвідин там головної кватири НАТО, Алєксандер Лебедь, дорадник для справ державної безпеки Росії, гостро скритикував пляни поширення НАТО на країни Центральної та Східньої Европи. Він також у своїй критиці плянів НАТО поставив питання, чи ці пляни в будь-який спосіб забезпечать кордони Росії, чи навпаки стануть можливою загрозою. Для того щоб чіткіше продемонструвати свої сумніви він навів для прикладу Ірак і американську ракетну інтервенцію після маршу іракських військ на північ у реґіони курдів. Після його повороту до Москви колишнього генерала скритикували за те, що не здобув жодних концесій від НАТО, на що він відповів звинуваченням у сторону своїх конкурентів, що проґавили можливості поліпшити спілкування з країнами НАТО.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ ПЕРЕДВИБОРЧА кампанія республіканського кандидата Роберта Дола спромоглася на більше зацікавлення зі сторони виборців, зокрема в стейті Огайо. Причиною цього підвищеного зацікавлення була не тільки більше особиста можливість Р. Дола зустрітись з виборцями з уваги на дводенну автобусову поїздку по згаданому стейті, але в першу чергу присутність на цій поїздці колишнього голову керівників штабів американських збройних сил Коліна Повелла. Аналітики твердять, що підтримка та особиста поява колишнього генерало з Р. Долом може тільки допомогти.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ федерального прокуратора у Мангеттені Мері Джо Вайт, минулого тижня після цілорічного слідства викрито „найбільшу шахрайську операцію" в ділянці пропаґування цінних паперів і акцій. Вже заарештовано 36 осіб інших 10 буде ув'язнено в кількох наступних днях і згідно з інформаціями цьому ще не кінець. Всіх їх оскаржено у підкупництві брокерів, щоб пропаґували купно цінних паперів невідомих маленьких фірм, які не мають жодних виглядів на біржі. Офіційні чинники повідомили, що серед ув'язнених — три особи, котрі займали керівні становища у фірмах, цінні папери яких реклямовано і пропаґовано підкупством серед брокерів.

Альбом...

(Закінчення зі стор. 2)

Перебування в Німеччині дає йому нагоду малювати баварські гори та озера. Це картини переважно коричної краски і не детально віддано сюжету. Помітне вже в них наростання і зміценння неспокою, що з повною пасією проявиться в картинах американського періоду. Тут розкішний вплив красок, нестерпний рух, бурхливе життя. Краски палають радістю життя. Улюблені червона та коричнева краски. Цікаве те, що, малюючи стільки краєвидів, зелену краску уживав скупо. Усе віддане сміливими, сильними мазками. Це могутній, радісний спів щасливої людини.

Альбом М. Мороза — це подивугідне, мистецьке видання. Опрацьоване в українській та англійській мовах, воно є доступним також для чужинців, де українське мистецтво гідно репрезентоване.

Подяка належить дружині мистця за обдарування нас такою цінною книгою.

Син про свою матір

Св. п. С. Січко.

У понеділок, 9-го вересня 1996 року о годині 12:30 ночі перестало битися серце найдорожчої для нас людини, нашої мами — Стефанії Січко-Петраш. Перестало битися після важкої двохрічної недуги і мук. Тяжке, страдницьке і героїчне було життя, і тяжкою була смерть. Але з честю несла свій хрест до кінця. Вона перемогла це життя, а не воно перемогло її. Бо це була жінка-борець, жінка-героїня, це був символ української жінки, що все своє життя до останку віддала боротьбі за свободу України. І навіть заповідала нам не плакати на її могилі.

Так, її і ховали, як героїню. З'їхалося багато людей з цілої Галичини, троє священиків відправляло похоронну Панахиду, колишні політв'язні — воїни УПА салютували над її могилою з козацької гармати. Проводжали в останню путь жінку-воїна, жінку-героїню, жінку, що піднялася вище за суєтне і сповнене страждань життя.

Народилася мама 1-го квітня 1925 року в селі Залуква, що під самим Галичем, в роді Петрашів — нащадків воєводи князя Данила Галицького. З наймолодших літ вже включилася в боротьбу за Українську державу, вступивши до юнацької мережі ОУН. Вся її сім'я боролася. Сестра Міля керувала жіночим підпіллям на тих теренах, а брата Славка, який був надрайоновим боївкою, енкаведистам вдалося арештувати аж у 1952 році в надвірнянських лісах. Його зрадили...

Матір же арештували, як зв'язкову підпілля, відразу після війни, коли ще вчилася в десятій клясі Галицької гімназії. Але „штафету", як тоді називали повідомлення, мати встигла знищити і, як її не мордували, не виказала нікого і нічого. А коли на суді зачитували їй вирок — 10 років каторги, то ще й сміялася. Судді лютують: „Чого, бандерівка, смієшся?" А вона каже: „Сміюся, що мало дали!" Такою, що стоїть вище над усіма бідами і додає духу й сили всім, хто коло неї, ми і знали нашу маму все життя.

Усі 10 років вона відбула у Колимських таборах, отам, недалеко вже й до Аляски, чи, як казали, „де білі ведмеді ходять".

Про героїзм, мужність і витривалість українських жінок в умовах концтаборів Далекої Півночі можна писати цілі книги. І в кількох словах ніяк не вміститься. Бо і там, в тих нелюдських умовах, продовжувалася боротьба. Там же, на Колимі, по виході з ув'язнення, вона познайомилася з воїном УПА і підпільником ОУН Петром Січком, і вони одружилися. Там же, в тих колимських снігах, 22-го грудня 1956 року вона народила і мене — свого первісного сина. І не думала про те, щоби мені було тепло і затишно у житті, а сказала при моєму хрищенні: „Вихрешуємо тебе і посвячуємо для боротьби за Україну!" І я їй вдячний за це, бо чув підтримку Божу під час усієї моєї боротьби. Згодом, після повернення сім'ї в Україну, в місто Долину на Івано-Франківщині, Стефанія Січко, народила ще сина Володимира і дочку Оксану.

Мати була міцною і духом всієї нашої сім'ї і, маючи в сім'ї таку жінку, ми, чоловіки, мали б за ганьбу для себе виявляти бодай якусь слабкість.

Згадую епізод із свого життя, коли мене вдруге КҐБ судив, додаючи другий строк. Обіцяли золоті гори і свободу, якщо я покаюся. Але я навіть не обзивався до них. Тоді вони почали умовляти матір, яка добивалася побачення зі мною, що дадуть побачення, але вона мусить умовити мене покаятися і тоді бачитиме свого сина на волі. А мати прийшла на побачення, знає, що слухають та й дивляться за нами, і починає здалека: „Ось перед тим, як їхати до тебе, я дивилася один фільм, як турки захопили Вірменію і їх столицю, і царський палац, як оточили вірменську царицю, що тримала немовля-сина на руках, та й говорять до неї, що ось, мовляв, то ще нічого, що ми захопили Вірменію, але ми не уб'єм твого сина, а виховаємо його, як яничара, і він буде рядити Вірменією для Туреччини ще краще, ніж турок. А цариця сказала, що ви нас можете лише убити, але яничара і зрадника з мого сина не зробите ніколи — і кинула їм під ноги труп своєї дитини, яку задушила, поки вони говорили. Я сказав їй: „Дякую тобі, мамо, що ти мене розумієш". Каґебісти теж, не будучи дурними, зрозуміли, до чого велась та розмова, і закричали: „Припинити побачення!" Загримали і відкрилися двері, маму зразу витягнули попід руки з камери, а мене — в штрафний ізолятор.

Цей епізод яскраво показує, як мати переживала за честь не лише свою, а й честь кожного члена родини, і воліла би бачити його мертвого, ніж такого, що проявив слабість і покірність ворогам України. Тож чи могли ми при такому вихованні з раннього дитинства вирости інакшими, ніж виросли? І величезна заслуга в цьому матері. Як тут не згадати слова з Біблії, про те, що Бог так любив людей, що віддав заради них свого сина.

Я згадую, як у нас в хаті майже на кожне свято збиралися гості — політв'язні, колишні повстанці — і ми, малі, слухали їх безконечні спогади про боротьбу, про сибірські і колимські табори; як у нас у хаті завжди голосно співали: „Ти воскреснеш, моя Україно!", лунали такі пісні, про які інші боялися в ті часи згадувати навіть пошепки. Але хто боявся, той до нас не заходив — їм було соромно подивитися нашій мамі в очі. Тому наша сім'я була на чорному списку КҐБ під числом 1, і життя було не з медом.

Але ми були щасливі, бо були вільні духом. Коли ми всі троє сиділи по тюрмах — тато, я і брат, то мама моталась попід ті тюрми на побачення по цілій Україні, а коли нас їх позбавляли раз за разом оголошувала і „тримала" голодівки попід зонами, писала протести, підтримувала нас морально, як могла. І не один з в'язнів заздрив мені і відверто говорив: „Нічого би не хотів так у житті, як мати таку матір. Ти щасливий, бо з такою матір'ю і тюрма не страшна". Хто-хто, а в'язні знали ціну материнській жіночій відданості, безстрашності і підтримці. І слова їхні були справедливі. І ще в ті часи, коли ми всі сиділи в тюрмах, мати разом з політв'язнями Йосифом Терелею і о. Будзінським організовують троє „Комітет захисту Української Греко-Католицької Церкви", реґулярно видають „Хроніку переслідувань УГКЦ". І знову кожен тиждень в хаті тотальні обшуки, допити, слідкування. Попри ту біду, що впало на цілу сім'ю, мати знаходила в собі сили боротися за народ, за віру, і думала, насамперед, не про свої переслідування, а про переслідування Церкви.

Україна і Бог завжди стояли вище в її душі, ніж прості людські цінності. Мати багато зробила для леґалізації Церкви, для свободи України. Я думаю, що коли Україна стане Україною справжньою, а не напівчервоною, напівкомуністичною, перешитою, то в ній таким жінкам ставитимуть пам'ятники. У зв'язку з цим мені згадується уривок з вірша повстанця, який загинув. З вірша, якого любила моя мати: „Не жаль мені. Не жаль, о ні! Жаль України, що в мені, Тієї, що умре зі мною, Бо інша буде — не такою!"

Спи, мамо, спокійно. Ми чуємо, що душа Твоя і після смерти з нами. Ти дала знати мені про свою смерть, бо в ту хвилину спинився мій годинник. Той, посвячений з матір'ю Божою і Ісусом, і як я не старався, я не міг вже більше ніколи його завести. Ти любила квіти, і коли я питався, що Тобі привезти, Ти просила насіння від квітів. Я Твоє прохання виконав. Я везу Тобі квіти, які Ти просила. Вони будуть рости на Твоїй могилі. Ми любимо Тебе, ми знаємо, що Ти жива і дух Твій завжди буде з нами!

Твій син Василь

Комітет в обороні прав віруючих і церкви в Україні — „Хроніка Української Католицької Церкви".

П.С. В часі смерти св. п. Стефанії Січко її син Василь перебував у ЗСА.

Поворот у рідні сторони

Цього року Василь Вінтонів з Байонну, Ню Джерзі, побував у селі свого народження Солуків на Долинщині, Україна. Захоплено розповідав В. Вінтонів про зустріч з рідним краєм, ділився враженнями від спілкування з односельчанами після довголітньої розлуки.

Радо вітала свого сина рідна земля. Запросили, між іншим, В. Вінтоніва й на зустріч з учнями та педагогами місцевої школи. Як згадку про той щасливий день, В. Вінтонів надіслав до редакції „Свободи" вірш сільської учительки Р. Василенко „Приймай, Україно, синів!", якого друкуємо внизу.

ПРИЙМАЙ, УКРАЇНО, СИНІВ!

Нас розкидала доля по світі,
Та душа українська цвіте.
Багато нас лишилося в чужій землі навіки,
Але надійна зміна в нас росте.
Пригадується біла хата,
Старенька мати край воріт,
Яка щомиті жде хоч вісточки з чужини,
Від дітей ріднесеньких одвіт.
На кожне свято і неділю
Білим обрусом застеляє стіл.
І накриває всім, чим може, мати,
У вазу ставить незабудьки й чистотіл.
І вірить мати в час прийдешній,
Що Україна буде вільна процвітати,
Що діточки її прилинуть із чужини,
І знову посадять калину біля хати.
І ось настала та година,
І довгожданний час прийшов.
З'їзджаються на рідну Україну —
Хто на чужій землі притулок свій знайшов.
Приймай же, Україно-ненько,
В обійми всіх своїх синів.
Вони готові і життя віддати,
Аби лиш відвернути ворогів.

Р. Василенко,
вчителька Солуківської школи, Долинський район, Івано-Франківська область, Україна.

1-го вересня 1996 р.

Ділимося сумною вісткою з нашими товаришками та товаришами і всіма колишніми мешканцями Зальцбурґу, що 15-го вересня 1996 р. по довгій і тяжкій недузі відійшов у вічність наш друг з гімназійних часів

бл. п.

РОМАН ЯСЬКІВ

ПАНАХИДА відбулася 16-го вересня в Норт Порт, Фла.
ПОХОРОННІ відправи відслужено в церкві Царя-Христа у Філядельфії. Покійного Романа похоронено на цвинтарі св. Марії у Факс-Чейсі біля Філядельфії.

Вічна йому пам'ять!

КОМІТЕТ УЧНІВ ЗАЛЬЦБУРЗЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

Дружині Лесі, нашій дорогій товаришці, доні Ліді та синові Богданові з родинами складаємо наші щирі вислови глибокого співчуття.

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що 13-го жовтня 1996 р. з волі Всевишнього відійшов у вічність на 83-му році життя

бл. п.

ПАВЛО ГАРМАТІЙ

ПОХОРОННІ відправи відбулися 15-го жовтня в похоронному заведенні Roberta Hrevy в Халяндел, Фла. Тлінні останки покійного будуть перевезені і поховані 17-го жовтня о год. 10-ій ранку в родинній могилі на українському кладовищі при українській католицькій церкві св. Миколая у Вотерavailable, Н. Й.

У глибокому смутку:

дружина — ОЛЕКСАНДРА
кузинка — ПЕТРУНЯ БІЛИК з сином ЯРОСЛАВОМ

та ближча і дальша родина в ЗСА, Україні, і Польщі.

В громаді повіту Морріс відзначено річницю незалежности України

Ще кілька тижнів перед 24-им серпня на засіданні Управи Відділу УККА повіту Морріс, Н. Дж., з осідком у Виппані, Н. Дж., винесено постанову відзначити 5-ту річницю незалежности України. Дня 22-го серпня, в Гановер Тавншип ,Н. Дж., в котрім міститься Виппані, відбулося підписання проклямації. Цілий тиждень разом з зоряним американським повівав наш синьо-жовтий прапор, але головну увагу звернено на те, щоб ту радісну річницю наповнити нашим рідним українським змістом. З огляду на вакаційний час і виникаючі з тої причини труднощі, дату відзначення академією було встановлео на 8-го вересня.

Свято розпочалося Молебнем до Пресвятої Богородиці Цариці України, відправленим парохом місцевої католицької церкви св. Івана Хрестителя, отцем Юрієм Маркевичем. По Молебні всі перейшли до церковної залі, де й відбулася академія.

Її розпочато внесенням прапорів місцевого осередку СУМ і станиці Пласту Нюарку та повіту Морріс. Академію, по відспіванню гимну, відкрив голова відділу УККА, адв. д-р Ярослав Куземчак. Дана Куземчак прочитала проклямацію, підписану ґубернатором Кристі Витман, а Михайло Галібей — підписану майором Гановер Тавншип.

Вступне слово виголосив д-р Володимир Базюк. У ньому він насвітлив боротьбу українського народу від давнього минулого по останні часи. Д-р О. Базюк був учасником старшинської школи УПА, був поранений в бою з німцями. По вступному слові оперовий соліст Роман Цимбала проспівав Молитву „Владико Неба і Землі". Головну промову виголосив заступник голови Шкільної Ради д-р Ігор Гурин. Далі промовець проаналізував невідрадну ситуацію Совєтського Союзу, котра неминуче вела його до капітуляції. Опісля промовець накреслив економічні труднощі, котрі є проминаючі, насвітлив значення України в світі, значення Конституції і впровадження власної валюти.

По доповіді виступила солістка Львівського оперного театру Леся Грабова, котра чудовим сопрано полонила душі і серця присутніх. Деклямував юний сумівець Христіян Клебан, перепліталися сольоспіви, дуети. До всіх пісень акомпаньювала Марія Цимбала. Знаменитою і зворушливою була деклямація Стефанія Назаревич, котра в заплату мала бурю оплесків. Останнім був виступ квінтету місцевого осередку СУМ під опікою Михайла Козюпи. Квінтет виконав чотири пісні, а між ними Тетяна Козюпа дуже чутливо деклямувала. Разом взятий монтаж відображував етапи боротьби нашого народу в минулому. Сучасна пісня „Живи, Укаріно" закінчена словами — „Україно, Україно, твоя воля це наша доля, твоя слава гетьманська булава, Україні слава!" також виконана на високому рівні, і знову викликала бурхливі оплески. В квінтеті виступали Таня Грицков'ян, Ксеня Касієнко, Тетяна Козюпа, Адріяна і Аня Івашко. Акомпаньював Данило Козюпа. Програму вів Мирон Биц.

По закінченню програми присутні частувалися кавою і солодким печивом. З приємними враженнями роз'їжджалися учасники свята, з гордістю, що ми є членами народу, котрий вистояв віки неволі, вистояв і не пропав. В кого славне минуле — буде славне майбутнє!

Щира подяка всім виконавцям і учасникам, а зокрема молодечим організаціям за участь з прапорами. Окрема — для станичної Пласту мґр Божени Полянської за зрозуміння ваги згаданої імпрези. Дякуємо й отцеві Юрієві Маркевичові за оголошення в церкві та заохочування парафіян до участи у святі. Вдячні також нашому щоденникові „Свобода", що своїми інформаціями тільки сприяє успіхам наших імпрез.

Антін Біланич

ВІДЗНАЧЕНО ТВІР В. ЯЩУНА

Піттсбурґ. — У видавництві Американської крайової бібліотеки поезій вийшов збірник найкращих поезій 1996 року. В збірнику поміщена також поезія Василя Ящуна п. з. „Струмінь Божої любови" (The Stream of God's Love), яку жюрі відзначило в групі трьох відсотків найкращих поезій у цьому збірнику.